

แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

Guidelines of the Development and the Supporting Learning Resources by the Community Participatory of Case Study for the Schools Under Secondary Education Service Area Office 24

วิสันต์ พยุงวงษ์¹, ธัญญธร ศรีวิเชียร²

Wisarn Payungwong¹, Thanyathorn Sriwichien²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมิน ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การประชุมกลุ่มย่อยกรณีศึกษาสถานศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 14 คน จากโรงเรียน 2 แห่ง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้นำหมู่บ้าน ประชาชนชาวบ้าน และผู้นำทางศาสนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสนทนากลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 ร่างแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Faculty of Accounting and Management, Mahasarakham University

ขั้นตอนที่ 3 ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อประเมินการนำแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ไปประยุกต์ใช้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 14 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้นำหมู่บ้าน ประชาชนชาวบ้าน และผู้นำทางศาสนาจากโรงเรียน 2 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประชุมกลุ่มย่อย ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ 1. องค์ประกอบของแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่า ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมการวางแผน การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนา 2. แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่า แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมการวางแผน การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนา และมีวิธีดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน 20 วิธีและได้ผลการดำเนินการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน 20 ผลการดำเนินการ ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และมีประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและผลการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อประเมินการนำแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ไปประยุกต์ใช้ พบว่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้โดย ควรให้โรงเรียนนำแนวทางการพัฒนาไปทดลองใช้ แล้วรายงานผลการใช้แนวทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อเป็นแนวทางที่ใช้ได้จริง

คำสำคัญ: แนวทาง การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วม ชุมชน

Abstract

This research aimed 1) to study the components of guidelines of the development and the supporting learning resources by the community participatory of case study for the schools under Secondary Education Service Area Office 24 and 2) to investigate guidelines of guidelines of the development and the supporting learning resources by the community participatory of case study for the schools under Secondary Education Service Area Office 24. This research was conducted into two phases. The first phase was investigated the components and indicators of guidelines of the development and the supporting learning resources by the community participatory of case study for the schools under Secondary Education Service Area Office 24. The samples group were five respondents to provide the information by an assessment form. The second phase was conducted to find out the

guidelines of development and supporting learning resources by community participatory of case study which included four steps. The first step was the focus group of case study schools with best practice. The samples were fourteen key informants from 2 schools. There were school directors, deputy director of academic administration, head of learning, village leaders, wisdom villagers and religious leaders. The data were collected by using focus group discussion form. The second step was draft the develop management guideline of academic administration. The sample group were 7 professionals. The data were collected by using the evaluation from of propriety/feasibility/utility of the develop management guideline of academic administration. The data were analyzed in average (\bar{X}) and standard deviation (S.D.). The third step was group discussion for evaluated the applying of the develop management guideline of academic administration. The samples group were 14 key informants from 2 schools. There were school directors, deputy director of academic administration, head of learning, village leaders, wisdom villagers and religious leaders. The data collected by using the group discussion form. The research presented as the following: 1. Components of guidelines of the development and the supporting learning resources by the community participatory of case study for the schools under Secondary Education Service Area Office 24 consisted of cooperative process into 6 components including ; participation of consultation, participation of planning, participation of decision, participation of operations, participation of monitoring and evaluation and participation of improvement and development.. 2. Guidelines of the development and the supporting learning resources by the community participatory of case study for the schools under Secondary Education Service Area Office 24 was found that the academic administration by the community participatory had 6 components including ; participation of consultation, participation of planning, participation of decision, participation of operations, participation of monitoring and evaluation and participation of improvement and development. This research also found that had 20 methods for the development and the supporting learning resources by the community participatory and the effective implementation of development with community participation were the total to 20. The evaluations of propriety, feasibility and utility of guideline of the development and the supporting learning resources by the community participatory from 7 professionals were at high levels. The small group assessment found that applications that can be applied. In addition, the guidelines of the development and the supporting learning resources by the community participatory have led to a trial by the schools. After that, the schools will report the results of the guidelines of the development and the supporting learning resources by the community participatory to guide practical.

Keywords: Guidelines, development, learning resources, participatory, community

บทนำ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกระบวนการที่สำคัญของการพัฒนาคุณภาพประชากรหรือทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถและคุณสมบัติตามที่สังคมพึงประสงค์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542: 6-7) โดยการจัดการศึกษาจะต้องให้ประชาชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่ใช่เป็นบทบาทหน้าที่ของครูเพียงอย่างเดียว (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 5)

การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เป็นภารกิจที่สถานศึกษาต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจตามความถนัด ของผู้เรียน และส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมภาพความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนก็คือการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งมีหลายช่องทาง สถานศึกษามีการจัดทำแหล่งเรียนรู้มากมายหากแต่การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ยังไม่มีรูปแบบและกระบวนการพัฒนาที่ชัดเจน แหล่งเรียนรู้บางแห่งจึงไม่ได้ใช้อย่างเต็มที่และขาดการดูแล สนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่องขาดความยั่งยืน ขาดการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาอย่างแท้จริง แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติถูกละเลย ไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้นำในการดำเนินการที่มุ่งสู่ความสำเร็จโดยกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งตรงกับ (สุธรรมธรรมทัศน์านนท์, 2553: 258) ปัญหาของการมีส่วนร่วมที่กล่าวอ้างโดยที่ไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงคือการ

ให้มีส่วนร่วมเพียงผิวเผิน หรือการมีส่วนร่วมแต่เพียงรูปแบบ เช่นให้ร่วมรับทราบให้ร่วมประชุมแต่ไม่ได้ให้โอกาสได้แสดงความคิดเห็น หรือเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นแต่ไม่ยอมนำไปปฏิบัติ สอดคล้องกับ (ฉลาด จันทรสมบัติ, 2550: 4) การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา เป็นหลักการพัฒนาชุมชนโดยมีหลักการ 6 ร่วม คือ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมประเมินผล ซึ่งยอมรับโดยทั่วไปว่าถ้าสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเช่นนี้ได้จะนำไปสู่ความยั่งยืน แต่ปัญหาที่ผ่านมาพบว่าหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมหรือพัฒนา ขาดเครื่องมือ วิธีการและทักษะในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจึงไม่สามารถนำหลักการมีส่วนร่วมมาใช้ในการพัฒนาได้อย่างแท้จริง

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา พุทธศักราช 2556 โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสาม ในส่วนของบทสรุปสำหรับผู้บริหาร ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ด้านผลการบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาคควรพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เพียงพอ มีการจัดทำป้ายนิเทศ ทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้เป็นแหล่งวิทยาการในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชนได้อย่างกว้างขวางหลากหลาย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน, 2556)

จากความสำคัญ สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ยังมีปัญหาสำคัญควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้

เป็นการวิจัยเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งยังขาดแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลผลิตจากโรงเรียนยังมีคุณภาพไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและความต้องการพัฒนาประเทศไทย ดังนั้นในฐานะผู้วิจัยดำรงตำแหน่งครู ซึ่งมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบการจัดการและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรในวัยเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ จึงสนใจที่จะศึกษาและกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ที่มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ให้บริการทางการศึกษาในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ทั้งหมด 2 ระยะ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีทั้งหมด 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ จากเอกสารของนักวิชาการในประเทศและต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมิน แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

นำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเก็บรวบรวมคืนด้วยตนเองวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษากรณีศึกษา สถานศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศ โดยใช้การสนทนากลุ่ม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง เป็นสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นหรือสถานศึกษาต้นแบบด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผ่านการประเมินคุณภาพ

ภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในรอบที่ 3 ซึ่งมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยสถานศึกษา จำนวน 2 แห่ง เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก 1 แห่งและขนาดใหญ่ 1 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้นำหมู่บ้าน ประชาชนชาวบ้านและผู้นำทางศาสนา สถานศึกษามาจากสถานศึกษาละ 7 คน รวมทั้งหมด 14 คน

เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่ถูกร่างโดยการนำองค์ประกอบมาใช้สร้างเป็นกรอบในการสนทนากลุ่ม เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป วิเคราะห์ข้อมูลจากการจดบันทึกประกอบเทปบันทึกเสียง โดยการ ถอดเทปบันทึกเสียง ถอดข้อความ สนทนาแล้วทำเครื่องหมายในข้อความ และประเด็นที่สำคัญเพิ่มเติม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 4 ร่างแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

ดำเนินการโดยรวบรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มการศึกษากรณีศึกษา สถานศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แล้วสรุปในรูปแบบการพรรณนา จากนั้นประเมินร่างแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ประเมินโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 5 ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อประเมินการนำแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ไปประยุกต์ใช้

ดำเนินการโดยนำร่างแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 เข้าที่ประชุม โดยการจัดสนทนากลุ่มย่อยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 14 คน ประกอบด้วยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เลือกแบบเจาะจงจากสถานศึกษาขนาดเล็ก 1 แห่งและขนาดใหญ่ 1 แห่งซึ่งเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 จำนวนทั้งหมด 14 คน คัดเลือกสถานศึกษาละ 7 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 1 คน หัวหน้างานวิชาการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 1 คน ผู้นำหมู่บ้าน 1 คน ประชาชนชาวบ้าน 1 คน ผู้นำทางศาสนา 1 คน เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ไปประยุกต์ใช้

เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อยที่ถูกร่างโดยการนำร่างแนวทางมาใช้สร้างเป็นกรอบในการประชุมกลุ่มย่อย เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป วิเคราะห์ข้อมูลจากการจดบันทึกประกอบเทปบันทึกเสียง โดยการ ถอดเทปบันทึกเสียง ถอดข้อความ สนทนาแล้วทำเครื่องหมายในข้อความ และประเด็นที่สำคัญเพิ่มเติม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอ 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

ผลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ 2. การมี

ส่วนร่วมการวางแผน 3. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ 4. การมีส่วนร่วมการปฏิบัติการ 5. การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล และ 6. การมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนา

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.43, S.D = 0.14$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมขององค์ประกอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

องค์ประกอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน	\bar{X}	S.D	ระดับความเหมาะสม
1. การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ	4.60	0.55	มากที่สุด
2. การมีส่วนร่วมการวางแผน	4.20	0.84	มาก
3. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ	4.40	0.55	มาก
4. การมีส่วนร่วมการปฏิบัติการ	4.40	0.55	มาก
5. การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล	4.20	0.45	มาก
6. การมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนา	4.80	0.45	มากที่สุด
โดยรวม	4.43	0.14	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่า องค์ประกอบด้านที่มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนา ($\bar{X}=4.80, S.D=0.45$) และ

การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ ($\bar{X}=4.60, S.D=0.55$) ส่วนองค์ประกอบที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คือ การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ($\bar{X}=4.40, S.D=0.55$) การมีส่วนร่วมการปฏิบัติการ ($\bar{X}=4.40, S.D=0.55$) การมีส่วนร่วมการวางแผน ($\bar{X}=4.20, S.D=0.84$) และการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ($\bar{X}=4.20, S.D=0.45$)

ตอนที่ 2 ผลศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษากรณีศึกษาสถานศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) โดยการสนทนากลุ่ม ได้แนวทางในการพัฒนาซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน มีวิธีดำเนินการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

ร่วมของชุมชน 20 วิธี และได้ผลการดำเนินการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งหมด 20 ผลการนำเนนการ ดังภาพประกอบ 1 แล้วนำแนวทางการพัฒนาดังกล่าวให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความ เป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนา พบว่า โดนรวมการประเมินแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. ความเหมาะสม	4.58	0.47	มากที่สุด
2. ความเป็นไปได้	4.54	0.52	มากที่สุด
3. ความเป็นประโยชน์	4.61	0.48	มากที่สุด
โดยรวม	4.58	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.58, S.D = 0.49) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับ คือ ด้านมีประโยชน์ (\bar{X} = 4.61, S.D = 0.48) รองลงมา คือ ด้านความเหมาะสม (\bar{X} = 4.58, S.D = 0.47) และน้อยที่สุด คือ ด้านความเป็นไปได้ (\bar{X} = 4.54, S.D = 0.52) และผลการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อประเมินการนำแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ร่วมของชุมชนกรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ไปประยุกต์ใช้ พบว่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้โดย ควรให้โรงเรียนต่างๆ นำแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชนไปทดลองใช้ แล้วรายงานผลการใช้แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแนวทางการพัฒนา จะทำให้ได้แนวทางการพัฒนาที่ใช้ได้จริง ซึ่งแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชนแสดงดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 | แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมการวางแผน การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมติดตามและ

ประเมินผล และการมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนา ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 แล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 นอกจากนั้นยังมีการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับแนวการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

2. แนวการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 สรุปได้ดังนี้

แนวการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ที่ได้จากการศึกษาขององค์ประกอบการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ จากการศึกษากรณีศึกษา โรงเรียนที่ปฏิบัติเป็นเลิศ 2 แห่ง โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้นำหมู่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำทางศาสนา จากการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กคือ โรงเรียนโนนคำวิทยาคมและโรงเรียนขนาดใหญ่คือ โรงเรียนสมเด็จพิทยาคม ได้หลักการที่สำคัญในแนวการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ที่ผ่านการวิจัยประกอบด้วย หลักการ การมีส่วนร่วมของชุมชน หลักการส่งเสริม ให้การอบรม สัมมนา และการศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่น ตำบล อำเภอ จังหวัด และภายนอกจังหวัด ที่พัฒนาจนประสบความสำเร็จมีชื่อเสียง แล้วนำความรู้กลับมาทดลองปฏิบัติจนเกิดองค์ความรู้ พัฒนาองค์ความรู้ แล้วนำความรู้ประสบการณ์ที่ได้ ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ด้านการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ประสบการณ์ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของฉลาด จันทรสุมบัติ (2550: 260-265) ที่ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ของครุชุมชน พบว่าการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ก่อนการดำเนินการวิจัย มีกาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สอนงานของกลุ่มในลักษณะของเวทีจริง คือการพูดคุย ชักถาม สาธิต มือปฏิบัติ ณ สถานที่ตั้งของกลุ่มองค์กรชุมชนหลังดำเนินการมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชน และนอกชุมชนทั้งเวทีจริงและเวทีเสมือนโดยผ่านอินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์ได้มากขึ้น ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ในประเด็นที่สนใจยิ่งขึ้นและหลักการในการกำกับ ติดตามประเมินผล การพัฒนา โดยการกำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แต่ละแหล่งเรียนรู้สถานศึกษาขนาดกลาง คือ โรงเรียนบ้านหนองดินดำ อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ได้หลักการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาที่สำคัญ คือ หลักการสร้างศรัทธากลับเปลี่ยนแปลงแสดงความแตกต่าง สร้างสื่อเทคโนโลยี สร้างศรัทธา คือการทำให้ชุมชนเห็นว่สถานศึกษาทำจริง มีความตั้งใจ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้าจริง ๆ ชุมชนเกิดศรัทธาให้ความร่วมมือด้วยความสมัครใจ ไม่ว่าจะเป็นอย่างช่วยคิด ช่วยทำ ช่วยระดมทุน กลับเปลี่ยนแปลง คือ การปรับปรุงพัฒนา ในสิ่งที่มีอยู่ให้ดีขึ้น รับประทานอาหาร ใช้เทคโนโลยี อย่างเว็บไซต์ในการประชาสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของบรรเจิด มีกุล (2555: 87-89) รูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่พัฒนาขึ้น

ประกอบด้วย 1) หลักการ ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการจัดการเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความรักท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และเห็นคุณค่าในชุมชนรอบๆ โรงเรียน

จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ได้ประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 อยู่ในระดับมากที่สุด มีองค์ประกอบหลักอยู่ 3 องค์ประกอบคือ 1) การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 6 องค์ประกอบ 2) วิธีดำเนินการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน 20 วิธี และ 3) ผลการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 20 ผลการดำเนิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุทธิพงษ์ สาชะรุง (2553: 178) ที่ได้พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตามแหล่งเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนขนาดใหญ่ ตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการพัฒนาการทำงานแบบมีส่วนร่วมเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีความเหมาะสม บุคลากรมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน เกิดกระบวนการทำงานเป็นทีมเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติและถอดองค์ความรู้ภายในแหล่งเรียนรู้และสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนาวุธ ประทุมชาติ (2553: 310-311) ได้พัฒนารูปแบบจัดการความรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชุมคำ โดยการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และกิจกรรมการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ ทำให้ได้กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตามแหล่งเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น และรูปแบบจัดการความรู้ของศูนย์

การเรียนรู้ชุมชนชุมคำมีความเหมาะสมมาก ซึ่งได้รูปแบบ ที่ประกอบด้วย การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) 6 ขั้นตอน และแผนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 20 กิจกรรม และสอดคล้องกับ วุฒิไกร คำแฝง (2557: 202-201) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกรณีศึกษาโรงเรียนกุ๊กกึ่งหิประชาสรรค์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การวิจัยและพัฒนาและประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของฉลาด จันทร์สมบัติ ได้รูปแบบที่ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 6 ขั้นตอน และ 18 กิจกรรมย่อยการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับ ทศนีย์ อันติมานนท์ (2553: 60-64) แนวทางในการสำรวจแหล่งเรียนรู้มีการประชุมปรึกษาหารือ แต่งตั้งมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา แนวทางในการจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ ให้จัดทำเป็นเล่มแบ่งแยกตามประเภทหมวดหมู่ชัดเจนตามลำดับความสำคัญ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเด่นวิษ ชูคันทอม (2558: 153-168) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 5. พบว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน 2) การดำเนินงานจัดกิจกรรมการพัฒนา แบบมีส่วนร่วม 16 กิจกรรมซึ่งมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของ ชุมชนของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนา

1.1 ควรมีส่วนร่วมแบบเต็มใจในการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ทั้ง 6 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย 1. การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ 2. การมีส่วนร่วมการวางแผน 3. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ 4. การมีส่วนร่วมการปฏิบัติการ 5. การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล และ 6. การมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนา จะส่งผลทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.2 ควรนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ผลการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ระหว่างแหล่งเรียนรู้ ชุมชนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ ผ่านสื่อสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างเว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ทั้งแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนจะทำให้ได้รับความรู้

จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

1.3 โรงเรียนควรมีการนำแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชนไปทดลองใช้ แล้วรายงานผลการใช้แนวทางการพัฒนาเพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแนวทางการพัฒนาจะทำให้ได้แนวทางการพัฒนาที่ใช้ได้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการหาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านอื่นๆ เช่น ด้านบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ฉลาด จันทรสมบัติ. (2550). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ชนาวุธ ประทุมชาติ. (2553). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชุมคำ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทัศนีย์ อันติมานนท์. (2553). *การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่าจังหวัดพังงา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เด่นวิษ ชูคันหอม. (2558). รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, ปีที่ 9 (พิเศษ), 153-168.

- บรรเจิด มีกุล. (2555). *การนำเสนอรูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วุฒิไกร คำแฝง. (2557). *รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีศึกษาโรงเรียนกุ๊กกาสิงห์ประชาสรรค์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2556). *รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สืบค้นเมื่อ 6 ตุลาคม 2557, จาก <http://aqa.onesqa.or.th/SummaryReport.aspx>
- สุทธิพงษ์ สาชะรุ่ง. (2553). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตามแหล่งการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนดานใหญ่ ตำบลผาสุก อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2553). *หลักการทฤษฎี และนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.